

Besluit 20 oktober 2008 houdende regels over de aard van de feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven om een huisverbod op te leggen (Besluit tijdelijk huisverbod), *Nederlands Staatsblad* 2008.

Bundesgesetz über die Organisation der Sicherheitsverwaltung und die Ausübung der Sicherheitspolizei, *BGBL*, nr. 566/1991; Gewijzigd door de eenmaking van de Oostenrijkse politie in juli 2005; laatste wijziging bij Bundesgesetz, *BGBL*, nr. 33/2011.

Parl.Doc. Kamer, 2009-2010, nr. 223/1

Parl.Doc. Kamer, 2010-2011, nr. 790/1

Parl.Doc. Kamer, 2010-2011, nr. 1394/1

Parl.Doc. Kamer, 2011-2012, nr. 1994/1

Parl.Doc. Kamer, 2011-2012, nr. 53 1994/5, 5-8, 13-14 en 18

Parl.Doc. Kamer, 2011-2012, nr. 53 2174/1

Parl.Doc. Senaat, 2003-2004, nr. 3-701/1

Parl.Doc. Senaat, 2003-2004, nr. 3-776/1

Parl.Doc. Senaat, 2007-2008, nr. 4-684/1

Parl.Doc. Senaat, 2010-2011, nr. 5-539/1-4 en 8-10

Parl.Doc. Senaat, 2011-2012, nr. 5-1604/1

PENOLOGIE EN VICTIMOLOGIE / PENOLOGY AND VICTIMOLOGY (1)

Proefschrift: De ervaring, beleving en coping van mid-adolescente slachtoffers van vermogens- en geweldsdelicten*

Gerwinde Vynckier^a

^a Dr. Gerwinde Vynckier, FWO-aspirant, Onderzoeksgroep Sociale VeiligheidsAnalyse, Vakgroep Strafrecht en Criminologie, Universiteit Gent (Corresp.: Gerwinde.Vynckier@Ugent.be).

Inleiding, probleemstelling en conceptueel kader

Hoewel er in toenemende mate aandacht is voor slachtoffers, gaat de aandacht in de eerste plaats nog altijd naar de dader. Criminologische theorievorming en onderzoek rond slachtoffers zijn dan ook onderontwikkeld in vergelijking met deze inzake daders (WITTEBROOD, 2006). Over bepaalde slachtoffergroepen, zoals adolescenten, is er weinig kennis. Op Vlaamse bodem zijn er wel enkele studies over adolescentie slachtoffers (bv. BURSENS, 2007) maar deze zijn beperkt en vooral kwantitatief van aard. De doelgroep van dit onderzoek betrof *mid*-adolescenten (14-16 jaar) omdat deze leeftijdsgroep in een overgangsfase zit van ouderlijke bescherming naar meer onafhankelijkheid en sceptischer en cynischer wordt ten aanzien van wetten en regels. De keuze voor slachtofferschap van vermogens- en geweldsdelicten is ingegeven door het feit dat het onderzoek naar slachtofferschap van minderjarigen veelal gefocust is op seksueel misbruik en verwaarlozing en veel minder op conventionele misdrijven (FINKELHOR et al., 2005), nochtans wordt deze leeftijdsgroep daar wel relatief vaak slachtoffer van (AYE MAUNG, 1995; DEAKIN, 2006; WOOD, 2005). Daarnaast is het

interessant om de impact van diefstal, afpersing en fysiek geweld te vergelijken omwille van de verschillende aard van deze incidenten.

In dit proefschrift staat de beleving, ervaring en coping van slachtoffers centraal, als resultanten van een interactieproces tussen vele factoren. Het onderzoek werd dan ook opgezet vanuit het symbolisch interactionisme (BLUMER, 1986; COOLEY, 1983; MEAD, 1950): Wat betekent het om slachtoffer te worden en hoe gaat het slachtoffer hiermee om? Maar ook: Hoe reageren anderen en wat betekenen die reacties voor het slachtoffer? In de literatuur wordt gesproken over een "differentiële impact" van slachtofferschap: verschillende incidenten hebben een verschillende impact, maar eenzelfde incident kan ook op twee verschillende personen een andere impact hebben (GREEN, 2007). Dit omdat het gaat om interpretatie; een incident heeft niet voor iedereen eenzelfde betekenis (CRICK & DODGE, 1994; CUYVERS, 1997). Bovendien zijn naast de aard en de omstandigheden van het incident, ook het slachtoffer (een individu met een eigen achtergrond) en de reacties van anderen (bv. helpen of negatief reageren) bepalend voor de impact.

Methodologie

Het betreft een multimethodologisch onderzoek: een kwalitatief onderzoek voorafgegaan door een survey. De schriftelijke schoolsurvey (steekproef: 557 leerlingen van de 2de graad secundair onderwijs) was bedoeld om het terrein te verkennen en *cijfermatige* achtergrondinformatie te vergaren. In het kwalitatieve luik werd dan ingegaan op de kernvragen, op *betekenissen*. Dit luik bestond uit

diepte-interviews met mid-adolescente slachtoffers, aangevuld met interviews met personen waarmee ze naar aanleiding van hun slachtofferschap in contact kunnen komen – zowel van het informele (peers, ouders, school, jeugdbeweging) als het formele netwerk (hulpverlening en politie) (in totaal 110 interviews/focusgroepen met 215 respondenten).

Resultaten

Enkele resultaten in vogelvlucht¹:

- Mid-adolescenten worden relatief vaak slachtoffer, vooral van vermogensdelicten. Bovendien worden ze vooral slachtoffer van leeftijdgenoten.
- Een slachtofferervaring gaat om meer dan 'slachtoffer worden'. De persoon moet zich ook slachtoffer 'voelen', wat niet altijd het geval is en samenhangt met interpretatie.
- Slachtofferbeleving – hoe erg het slachtoffer eronder lijdt – verschilt sterk tussen slachtoffers en hangt niet alleen samen met de aard van de feiten.
- Slachtoffers hanteren verschillende copingmechanismen, gaande van relativeren en normaliseren tot fantaseren over wraakacties en het heft in eigen handen nemen.
- Dat voor mid-adolescenten – die bezig zijn aan de opbouw van identiteit – het beeld dat peers van hen hebben van belang is, betekent dat bij slachtofferschap met het (geanticiperde) oordeel van leeftijdgenoten rekening wordt gehouden.
- Ouders hebben een dubbele rol: (1) Ze beïnvloeden de (re)acties die gesteld worden en beschouwen het incident vaak als een 'les'; (2) ze kunnen zich vanuit hun bezorgdheid identificeren met het slachtoffer. Er komen dan ook heel wat aspecten omtrent beleving en coping van slachtoffers terug bij de ouders.
- De aard van het incident beïnvloedt de impact: slachtofferschap van geweld wordt doorgaans als erger gepercipieerd en ook anderen reageren, afhankelijk van het incident, anders. Maar er zijn ook aspecten die opduiken bij slachtoffers van geweld én diefstal. De aard van het incident speelt

een rol, maar is niet allesbepalend. En dit omwille van het feit dat ook de bredere omstandigheden van het incident, de persoon van het slachtoffer, diens context en de reacties van anderen een rol spelen.

- Slachtofferschap wordt in de eerste plaats verteld aan ouders en leeftijdgenoten. Een minderheid doet aangifte en ook hulpverlening is zelden een optie. Belangrijk is dat ouders en peers op verschillende manieren de beslissing om een beroep te doen op formele instanties kunnen beïnvloeden.
- Het slachtoffer wordt vaak (gedeeltelijk) verantwoordelijk gesteld voor het incident, ook door ouders en peers – al verschillen de motieven: bij leeftijdgenoten speelt vooral het benadrukken van de eigen sociale positie daar waar het bij ouders vooral gaat om een bezorgdheid voor revictimisatie.

Referenties

- AYE MAUNG, N. (1995). *Young people, victimisation and the police: British Crime Survey findings on experiences and attitudes of 12 to 15 year olds*, Home Office Research Study No. 140. London: Home Office.
- BLUMER, H. (1986). *Symbolic Interactionism: Perspective and Method*. Berkeley: University of California Press.
- BURSSSENS, D. (2007). 'Onder, op en over de schreef. Jongeren en delinquentie'. In VETTENBURG, N., EL-CHARDUS, M. & WALGRAVE, L. (Eds.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 1*. Leuven: LannooCampus, 217-248.
- COOLEY, C.H. (1983). *Human nature and the social order*. New Brunswick: Transaction Books.
- CRICK, N.R. & DODGE, K.A. (1994). 'A review and reformulation of social information processing mechanisms in children's social adjustment', *Psychological Bulletin*, 115, 74-101.
- CUYVERS, G. (1997). 'De beleving van geweld'. In CUYVERS, G. (Ed.), *Een caleidoscoop van geweld: opstellen over de beleving van geweld*, Leuven: Acco, 15-26.
- DEAKIN, J. (2006). 'Dangerous People, Dangerous Places: The Nature and Location of Young People's Victimisation and Fear', *Children & Society*, 20, 376-390.

Finkelhor, D., ORMROD, R., TURNER, H., & HAMBY, S.L. (2005). 'The Victimization of Children and Youth: A Comprehensive, National Survey', *Child Maltreatment*, 10 (1), 5-25.

GREEN, S. (2007). 'Crime, victimisation and vulnerability'. In Walklate, S. (Ed.), *Handbook of Victims and Victimology*, Portland: Willan Publishing, 91-117.

Mead, G.H. (1950). *Mind, self and society*. Chicago: The University of Chicago Press.

VYNCKIER, G. (2012). *De ervaring, beleving en coping van mid-adolescente slachtoffers van vermogens- en geweldsdelicten*, Den Haag: Boom Lemma Uitgevers (in press).

WITTEBROOD, K. (2006). *Slachtoffers van criminaliteit: Feiten en achtergronden*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

WOOD, M. (2005). *The victimisation of young people: findings from the Crime and Justice Survey 2003*. London: Home Office.

* Promotor: Prof. dr. Paul Ponsaers (Onderzoeksgroep Sociale VeiligheidsAnalyse, Vakgroep Strafrecht en Criminologie, Universiteit Gent).

1 Resultaten toelichten in een rubriektekst betekent selecteren en kort door de bocht gaan. Ik verwijs de geïnteresseerde lezer dan ook graag door naar het proefschrift (Vynckier, 2012).

PENOLOGIE EN VICTIMOLOGIE / PENOLOGY AND VICTIMOLOGY (2)

Nationaal Forum voor slachtofferbeleid: een externe evaluatie

Birgit Vanderstraeten^a, Anne Lemonne^a en
Valentine Mahieu^a

^a Doctoraatsstudente, Leuvens Instituut voor Criminologie (LINC), KU Leuven (Corresp.: Birgit.Vanderstraeten@law.kuleuven.be)

^b Onderzoekster, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Brussel.

^c Onderzoekster, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Brussel.

De oprichting van het Nationaal Forum voor slachtofferbeleid werd in 1993 via een motie in het parlement goedgekeurd. De oprichting maakte deel uit van een meer algemene bezorgdheid voor slachtoffers. Het Forum brengt verschillende actoren uit verschillende horizonten samen met het oog op een coherent nationaal (federaal) slachtofferbeleid. Vertegenwoordigers van de FOD Justitie, FOD Binnenlandse Zaken en FOD Werk (Gelijke Kansen), samen met vertegenwoordigers van hun administraties, ontmoeten ongeveer zes maal per jaar vertegenwoordigers van de politie, het openbaar ministerie en slachtofferhulp, alsook experts en vertegenwoordigers van slachtofferassociaties, zoals Ouders van Verongelukte Kinderen.

Op een studiedag naar aanleiding van de 15de verjaardag van het Forum werden de activiteiten en de functionering van het Forum bediscussieerd. In de nasleep hiervan werd het idee van een externe evaluatie besproken. Vervolgens werd het Nationaal In-

stituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) door de minister van Justitie gevraagd om deze evaluatie uit te voeren. Verscheidene onderzoeksmethoden werden hiervoor aangewend: (1) alle leden van het Forum werden via semi-gestructureerde interviews bevraagd over de doelstellingen, de activiteiten en de functionering van het Forum, (2) een documentenanalyse van de notulen van alle plenaire vergaderingen tussen 1994 en 2010 werd gerealiseerd en (3) twee plenaire vergaderingen werden geobserveerd. Deze technieken werden gebruikt om volgende vragen te beantwoorden: (a) 'wat doet het Forum?' en 'wat zou het Forum moeten doen?'; (b) 'hoe gaat het Forum te werk?' en 'hoe moet het in de toekomst te werk gaan?'; (c) 'welk effect heeft het Forum momenteel?' en 'welk effect zou het moeten hebben?'. In de volgende alinea's worden de resultaten op een zeer beknopte manier voorgesteld.

De realisatie van het beoogde coherente slachtofferbeleid werd enigszins bemoeilijkt gezien de beperkte omzetting van algemene intenties in concrete initiële doelstellingen. Bovendien werden na verloop van tijd andere doelstellingen, op een informele manier, toegevoegd. Dit zorgt onder de leden van het Nationaal Forum voor verwarring, wat tevens blijkt uit de zeer uiteenlopende activiteiten die ondernomen worden om de doelstellingen te bereiken. Zo wordt, bij wijze van voorbeeld, veel tijd gestoken in de zichtbaarheid van het Forum door de creatie van een website, van brochures, van dvd's; terwijl sommige leden van mening zijn